

Allar Kajandi
Boxlogo OÜ
allar@court.ee

Teie 03.03.2026
Meie 18.03.2026 nr 12.2-1/1001-2

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Austatud härra Kajandi

Pöördusite 03.03.2026 Rahandusministeeriumi poole hinnangu saamiseks, kas Viimsi Vallavalitsuse (edaspidi ka hankija) avatud hankemenetlusena korraldatud riigihange „Liikumisõpetuse ja loodusvaldkonna õppevahendite ost Viimsi valla koolidele“ (viitenumber 298104, edaspidi riigihange) on läbiviidud ning lõpetatud kooskõlas riigihangete seadusega (RHS). Käsitleme Teie pöördumist järelevalveteatena RHS § 207 mõistes.

Järelevalveteates märgite, et hanke väljakuulutamisel ning pakkumuste esitamise ajal ning järel olete olnud hankijaga pikas ning põhjalikus teabevahetuses, et selgitada, kas hanketingimused olid kõigile osalejatele võrdsed või mitte. Samuti on küsitavusi hanke läbipaistvuses, sest hankija on jätnud korduvalt konkreetsetele küsimustele vastamata või teinud seda üldiselt, mis pole kõrvaldanud kahtlusi tekkinud küsimustes. Teabevahetustes on hankija alguses kinnitanud, et võitja esitas pakutavate toodete info, kuid hilisemates vastustes öelnud, et tootenimetuste ja linkide esitamine polnud kohustuslik. Kui võitja ei esitanud ühtegi tooteinfot, pole arusaadav, kuidas hankija sai kontrollida nende vastavust tehnilisele kirjeldusele. Juhite tähelepanu, et hankes endas oli nõue, et tingimuslikud pakkumused on keelatud ja samaväärsuse tõendid tuleb esitada. Parima ja teise pakkumuse hinnavahe oli ligi 20%, mis tekitas kahtluse, et võitja pakkus nõuetele mittevastavat või odavamalt toodet (sh välibatuut). Selgitate, et kõnealune riigihange avaldati 17.07.2025, pakkumuste esitamise tähtaeg oli 11.08.2025, leping sõlmiti 15.09.2025 ning täitmise tähtajaks oli 29.11.2025. Antud juhul on leping lõpetatud ning lepingu maksumus tasutud. Hankes oli tingimuseks, et teatud tellitavad tooted tuleb ka tähtajaks paigaldada, kuid käesolevaks hetkeks on Püüsi Koolile tellitud maasisene välibatuut paigaldamata, kuid leping on sellele vaatamata lõpetatud. Teile jääb arusaamatuks, kuidas oli hankijal võimalik allkirjastada üleandmise-vastuvõtmise akt, kui ei olnud võimalik kontrollida batuudi kompleksust-terviklikkust ning paigalduse vastavust ja kvaliteeti.

Selgitame, et Rahandusministeerium ülesandeks on teostada avalikes huvides riiklikku ja haldusjärelevalvet RHS ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle (RHS § 180 p 6 ja § 203 lg 1). Rahandusministeeriumi pädevus riigihankealase järelevalve teostamisel tuleneb RHS 9. peatükist, mis annab ministeeriumile kaalutlusõiguse otsustada, kas järelevalvemenetlus algatada ja milliseid abinõusid rakendada. Järelevalve eesmärk on

kontrollida hankija tegevuse õiguspärasust, mitte otstarbekust ega tulemuslikkust (RHS § 203 lg 2).

RHS § 205 lg 1 p 1 kohaselt võib Rahandusministeerium alustada järelevalvemenetluse põhjendatud kahtluse korral RHS §-s 207 sätestatud järelevalveteate põhjal või mõnel muul ajendil, kui on küllaldaselt andmeid, mis viitavad RHS-i rikkumisele ja puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud. Tulenevalt RHS § 206 lg 1 p-st 4 ei alustata järelevalvemenetlust, kui riigihanke menetlus on lõppenud. Riigihanke menetluse lõppemise alused on loetletud ammendavalt RHS § 73 lg 3 p-des 1-7 ning RHS § 73 lg 3 p 1 kohaselt lõpeb hankemenetlus hanklepingu või raamlepingu sõlmimisega. Järelevalveteates esitatu ja riigihangete registris avaldatud andmete kohaselt on Viimsi Vallavalitsuse ja Osaühing BALTIMPEKS vahel 15.09.2025 sõlmitud riigihanke osas 1 hankleping nr 2-15/201 ning riigihanke osas 2 on Viimsi Vallavalitsuse ja Totaledu OÜ vahel 18.09.2025 sõlmitud hankleping nr 2-15/204. Järelikult on kõnealune riigihange hanklepingute sõlmimisega lõppenud ja esineb järelevalvemenetlust välistav asjaolu (RHS § 206 lg 1 p 4). Olukorras, kus lepingud on sõlmitud ei ole enam juhtumispõhise järelevalvemenetluse läbiviimine võimalik, sest hankijale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse tegemine on võimalik üksnes enne hanke- või raamlepingu sõlmimist (RHS § 208 lg-d 1 ja 2).

Eeltoodust tulenevalt esineb käesoleval juhul järelevalvemenetluse alustamata jätmiseks RHS-ist tulenev absoluutne menetlustakistus RHS § 206 lg 1 p 4 alusel.

Lisaks selgitame, et Rahandusministeerium võib jätta järelevalvemenetluse alustamata ka RHS § 206 lg-s 2 sätestatud juhtudel. Näiteks RHS § 206 lg 2 p 1 kohaselt ei alustata järelevalvemenetlust, kui järelevalveteate esitaja ei ole RHS §-s 189 ette nähtud tähtaja jooksul kasutanud õigust esitada rikkumise peale vaidlustust riigihangete vaidlustuskomisjonile (VaKo). Juhime tähelepanu, et avalikes huvides läbiviidavat järelevalvemenetlust tuleb eristada huvitatud isiku/pakkuja subjektiivse õiguste kaitsmisele suunatud vaidlustus- ja kohtumenetlusest hankeasjades. Hankeasjades näevad HKMS § 268 lg 1 ja VaKo põhimääruse § 1 ette kohustusliku kohtueelse menetluskorra VaKo-s. Seega on riigihanke alusdokument, nagu ka hankija üksikud otsused ja toimingud, ennekõike vaidlustusmenetluse ese. Juhul kui ettevõtja leiab, et hankija rikub riigihanke korraldamisel RHS-i ja ettevõtja õigusi või kahjustab tema huve, tuleb tal esitada vastavasisuline vaidlustus VaKo-le (RHS § 185 lg 1). Rahandusministeeriumi poolt avalikes huvides läbiviidav järelevalvemenetlus ei dubleeri (sh olukorras, kui vaidlustuse esitamise tähtaeg on möödunud) vaidlustus- ega kohtumenetlust. Kui riigihanke alusdokumentide vaidlustamise tähtaeg möödub, tuleb kõigil pakkujatel pakumuse koostamisel ja esitamisel lähtuda hankes kehtivatest riigihanke tingimustest (vt ka Riigikohus 17.10.2019 otsus nr 3-16-1603 p 6). Käesoleval juhul oli järelevalveteate esitaja, kes osales riigihankes pakkujana, eelnevalt kirjeldatud olukorras. Täna on järelevalveteate esitaja riigihanke alusdokumentide ja hankija otsuste vaidlustamise õiguse jäädavalt minetanud.

Vaatamata järelevalvemenetluse alustamata jätmisele, tutvus Rahandusministeeriumi esindaja riigihangete registris riigihanke kohta avaldatud andmetega ja võttis telefon teel ühendust Viimsi Vallavalitsuse esindajaga, et täpsustada riigihanke kohta esitatud lepingu lõpetamise andmeid. Rahandusministeerium juhtis hankija tähelepanu Rahandusministeeriumi veebilehel avaldatud dokumendile „Juhend riigihankemenetluse lõppemise järgselt riigihangete registrile andmete esitamiseks“¹. Juhendis toodu kohaselt lepingu lõpetamise kuupäev on päev, millal mõlema lepingu poole kohustused on täidetud. Vaegtööde korral lõpeb leping siis, kui ka

¹ Arvutivõrgus kättesaadav: [Juhend RHRile lepingu andmete esitamisest 11.2.22.pdf](#)

vaegtöödega seotud kohustused on täidetud. Kui lepingut muudeti, näiteks täitmise tähtaega pikendati, siis lõpetamise kuupäev ja registrile andmete esitamise tähtpäev tuleneb tegelikult lepingu lõppemisest. Lähtudes võlaõigusseadusest (edaspidi VÕS) saab lepingu lõpetamise kuupäevaks olla päev, millal mõlema lepingu poole kohustused on täidetud. Poolte kohustuseks on mh töövõtja kohustus töö tellijale üle anda, tellija kohustus töö üle vaadata ja vastu võtta, samuti tellija kohustus maksta tasu. Seega, olukorras, kus pakkuja on omapoolsed lepingujärgsed kohustused hankija ees täitnud (st teostanud lepingujärgsed tööd) ei saa lugeda lepingut veel lõppenuks, kui täitmata on ülejäänud VÕS-is sätestatud lepingulised kohustused, mis on lepingu lõppemise eeldusteks, sh tööde vastuvõtmine tellija poolt ja tasu maksmine töövõtjale. Samas kui töövõtja ei ole töid tähtaegselt ja nõuetekohaselt teostanud, tegemata on vaegtööd, ei saa lugeda lepingut lõppenuks. Hankelepingu lõppemise päevaks on üldjuhul mõlemapoolsete kohustuste täitmise päev, so siis, kui hankeleping lõpeb kohase täitmisega ja hankija poolse viimase maksega (VÕS § 186 p 1).

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes RHS § 180 p-st 6, RHS § 203 lg-test 1-3, § 205 lg 1 p-st 1 ja § 206 lg 1 p-st 4 ning lg-st 3 teatame, et Rahandusministeerium ei alusta esitatud järelevalveteate alusel järelevalvemenetlust.

Täname Teid esitatud pöördumise eest ja informeerime, et edastame hankijale märgukirja lepingu lõppemise andmete nõuetekohase esitamise kohta. Täiendavate küsimustega palume pöörduda riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakonna juristi Kertu Kuiv'a poole (tel: 58851394, e-post: kertu.kuiv@fin.ee).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Kertu Kuiv 5885 1394
Kertu.Kuiv@fin.ee